

מינכן: סמל החרפה

היה לצפות מאדם שהיה חבר-פרלמנט משך 30 שנה, התמנה לשר-החוץ בגיל 38. גמאל עבד אל-נאצר שונא את האימפריאליזם המערבי. לו באמת היה הוא יום-הצעת-פשרה עם ישראל, לא היה מודקק ל-שירותו של מדינאי בריטי, התומך באויבו בנפש, נורי סעיד העיראקי. הוא היה פונה לידו הטוב, ראש ממשלת הודו ג'והארלאל נהרו, או לידו השני, ראש-ממשלת בורמה או נו, שניהם חבריו הנאמנים במחנה ה-נייטראליסטי.

אל גמאל עבד אל-נאצר אינו מסוגל לח-תום על חוזה שלום, גם אם רצה בכך בלב-תמים, כפי שמבטיחים מהמשקפים הברי-טיים. שום מדינאי ערבי אינו מסוגל להכיר רשמית בישראל, אלא אם כן היה המחיר שווה להמתוטטות צבאית ישראלית. כי שלום אמיתי יכול לבוא רק מלמטה, על-ידי התקר-בות העמים וחסול יכול השגאה ההדדית.

הצעת אידן השפיעה בכיוון הפוך. היא באה ללמד את הערבים כי למרות הצעות הנשק הסובייטיות, הרי ידיהם האמיתיים יושבים בלונדון, וידידים אלה יעזרו להם להתגבר על האיום הציוני.

היטלר עזר להסכים! מבחינה זו באה ההצעה דחקה מפי איש משכנע. כי היה זה אנתוני אידן שהניח את היסודות להקמת הליגה הערבית, חברת-הביטוח של כל היסו-דות הרקובים בעולם הערבי. והיה זה אנתוני אידן שדאג לכך כי שום יהודי לא יגיע לארץ ישראל בימי הטבח הנאצי.

בשנת 1943 הגיע אידן להאשינגטון, ל-התייעצות עם שותפיו. שר-החוץ האמריקאי דרש לעשות משהו להצלת 70 אלף יהודי בולגריה, שהנאצים איימו אז להשמידם. כתב או ההיסטוריון האמריקאי הרשמי:

אידן השיב כי כל הבעיה של יהודי אי-רופה היא מסובכת מאד, וכי עלינו לנהוג בזהירות רבה בקשר להצעה להוציא את כל היהודים מארץ כמו בולגריה. אם נעשה זאת, ידרשו יהודי העולם שנציע הצעה דומה בפולין וגרמניה, והיטלר עלול מאד להסכים להצעה כזאת.

האיש שדן בקוררוח למוות מליונים של יהודים, לא היה אמטישמי. הוא היה משרת נאמן של האינטרסים הבריטיים, כפי שהוא הבין אותם. ואינטרסים אלה סתרו, לדעתו, לחלוטין את האינטרסים היהודיים.

צה-2 קידקד השבון. בריטניה נתנה את הצהרת בלפור והבטיחה בית לאומי ל-יהודים בארץ-ישראל מפני שזו הייתה הדרך המעשית היחידה לשכנע את האמריקאים וה-צרפתים למסור להם את ארץ-ישראל. היא קידמה בכרכה את יצירתו של ישוב יהודי קטן, כדי להצדיק את המשך שלטונה בארץ. אולם ברעג שהישוב הגיע לממדים שיכול היה לערער את השלטון הבריטי ואת מעמד הפיאודלים הערבים, הפך האימפריאליזם הבריטי לאויבו המושבע. הוא לא נסוג מ-עמדה זו אף לרגע אחד, עד היום.

לודעת הבריטים, ישנה רק דרך אחת ל-הבטיח את ההגמוניה המערבית במרחב

שום מילה לא הוזכרה בימים ה-אחרונים בישראל לעתים כה תכו-פות כמו שמה של ברית מחוז בא-וואריה, בגרמניה הדרומית: מינכן. שם זה, שהפך פשעתו מילה נר-פת ל"פיוס" והפקרת יודים, אינו אומר דבר למחצית תושבי ישראל שנולדו אחרי ימי מינכן, או ש-היו צעירים מדי מכדי להבין את משמעות המחזה המחפיר שנערך בעיר זו לפני למעלה מ-17 שנה.

אולם למרות שעברו שנים כה רבות מאז אותו יום שחור, נשאר הלקח של מינכן בולט וחד-משמעי, בעל תוכן עמוק ומחריד לאדם הישראלי בנובמבר, 1955.

הרקע. בסופה של מלחמת-העולם ה-ראשונה דרש הנשיא האמריקאי וודרו ווילסון כי תינתן לעמים הקטנים "זכות ההגדרה ה-עצמית". בהתאם לעקרון זה ניתן לשני מיעו-טים בממלכה האוסטרית, הציכים והסלובקים, להקים מדינה משותפת משלהם. כדי לתת למדינה זו גבולות נוחים להגנה, צורפה אליה רצועה ארוכה של גוף הררי, "חבל הסודטים", שתושביו היו בעיקר גרמנים. הציכים, שזה עתה השתחררו אחרי מאות שנות שיעבוד, לא התייחסו בחיבה יתירה למיעוט גרמני זה, השליטו עליו פקידים ציכיים וקיפחו אותו מבחינה תרבותית וכלכלית.

המשיבר. עם עלייתו של היטלר ל-שלטון בגרמניה השכנה, השתנה מצב-הרוח של המיעוט הגרמני בצ'כוסלובקיה. כמעט כל "הגרמנים הסודטיים" התלכדו מסביב ל-"חזית המולדת" של מורה-ההתעמלות קונרד הגליין, דרשו תחילה שיהיזכריות ואחר-כך סיפוח לגרמניה. סוכנים נאציים גרמו לתק-ריות אינסופיות ויצרו אוירה כללית של מש-בר. עם סיפוח אוסטריה לרייך הגרמני (אביב 1938) הוקפה צ'כוסלובקיה משלושה צדדים, ושביירתה הפכה למסרה הנאצית הבאה.

ההגנה. לרשות צ'כוסלובקיה עמד צבא קטן, אך בעל איכות גבוהה. מוראל מ-צויין וצידוד טוב. כמדינה תעשייתית היתה לצ'כוסלובקיה תעשיית-נשק גדולה, שמרכזה היה במפעלי סקודה. עם החרפת המשבר הידקה את קשריה עם צרפת, חתמה על ברית צבאית עם ברית-המועצות, שחייב את ארץ הסובייטים לחוש לעזרת צ'כוסלובקיה כאשר תוחקף, בתנאי שגם צרפת תעשה זאת. תנאי אחרון זה היה הרה-אסון.

השיא. בסתיו 1938 הגיע המשבר לשיאו. בצ'כוסלובקיה הוכרו על גיוס כללי, והצבא הגרמני כבר קיבל הוראה סודית להת-כונן לפלישה. בועידת המפלגה הנאצית ב-נירנברג השמיע היטלר נאום רותח ושפך את

התימת החרפה. נוויל צ'מברלין (ימין) ואדולף היטלר (שמאל) חותמים על הסכם מינכן. מאחורי היטלר מחייכים איש לרעהו בניטו מוסוליני ורמן גרינג, מצביא חיל-האוויר הנאצי. ברטס — יומן גרמני, שנפל לידי האמריקאים אחרי מלחמת-העולם השנייה, נראה היטלר רוקד כמסורף מרוב שמחה מייד אחרי שראש הממשלה הבריטי יצא מן החדר אחרי החתימה.

ארבעת החותמים הצטלמו רשמית לציון המאורע. היצוני מימין הוא הרוזן אדי ציאנו, שר-החוץ וחתנו של מוסוליני. לינו: מוסוליני, היטלר, ראש ממשלת צרפת דאלאדיה, צ'מברלין.

הסודטים, ויכול לעצור את הצבא הנאצי ה-צעיר, עד לרגע בו יחושו לעזרתו הצבא הארום וצבאות צרפת ובריטניה.

ההסכם. כדי למנוע את המלחמה יום נוויל צ'מברלין, ראש ממשלת בריטניה כעל המטריה הנצחית, מאמץ נואש של פיוס. הוא שלח את הלורד ואלטר ראנסימן לצ'כר-סלובקיה כדי לתווך בין הממשלה והמיעוט הגרמני. ראנסימן עורר שעוררייה עולמית כשבירך את הגליין בברכת "הייל היטלר!" ברעג המכריע הופיע מאמר ראשי בעתון טיימס הלונדוני, שופר הממשלה. שקבע כי "העם הבריטי לא יילחם למען מדינה קטנה שאיש אינו יודע את מקומה על המפה". מיד אחרי כן נודע לעולם הנדהם כי ראש ממשלת בריטניה טס במפתיע לגרמניה ושוחח עם היטלר. הוא התרשם מדרישותיו המתונות של המנהיג הנאצי, חזר לארצו להתייעצות עם ממשלתו. אך כשטס שנית לגרמניה נוכח לתדהמתו כי היטלר הכפיל עתה את דריש-תיו, לא היה עוד מוכן לכל פשרה, בהיותו בטוח כי הבלוף ישבור את עצבי התנגוד. הפירד דיבר לילה שלם, ללא הרף, שיסע בגסות את דברי צ'מברליין בכל פעם כשזה ניטה לאמר משהו, בקראו "אני כבר יודע מה אתה רוצה להגיד!"

כשהכל נראה אבוד, פנה צ'מברליין אל בניטו מוסוליני, שליט איטליה, ודרש את תיווכו. מוסוליני יום פגישה שלישית. והעידה זו, בהשתתפות ראשי ממשלות בריטניה, צרפת, איטליה וגרמניה, התכנסה במינכן. בשעות הקטנות של הלילה, אור ליום ה-30 בספטמבר, 1938, נכנעו מעצמות המערב ו-חתמו על הסכם שהעביר את חבל הסודטים לגרמניה. הסכם זה נחתם מבלי להתייעץ כלל עם הציכים, ואף מבלי לתזמין את ברית-ה-מועצות. בחזרו ללונדון הכריז צ'מברליין כי ההסכם מבטיח "שלום לדורנו".

התוצאות. צ'רצ'יל קרא לאותו יום "תבוסה ללא מלחמה". הסכם מינכן שבר את צ'כוסלובקיה מבחינה צבאית ונפשית. היא איבדה את שליש אוכלוסייתה ואת הגבול היחידי שאפשר היה להגן עליו. שרידי המדינה שוב לא היו נתונים להגנה. העם צלל במדרון של ייאוש, הנשיא התפטר והיגר מן הארץ. חצי שנה אחרי מינכן הוזמן הנשיא החדש אל היטלר, שמסר לו קצרות שפראג תושמד מיד בהפצצות אם לא הצטרף צ'כיה כולה לרייך הגרמני. האשה נכנע, וביום 15 במאי, 1939, פלש הצבא הנאצי למדינה וכ-בש בלי ירייה אחת את לב אירופה המזרחית. הציוד העצום שנפל לידיו שיחק תפקיד מכ-ריע בשלב הראשון של מלחמת-העולם השנייה.

מוסר ההשכחה. כיום ברור כי לולא הסכם מינכן היתה מלחמת-העולם השנייה פו-רצת אמנם שנה אחת מוקדם יותר, אך היתה דורשת פחות קרבנות. המערב וברית-המוע-צות היו מצטרפים מיד למלחמה ומונעים את כיבוש אירופה בידי הנאצים. ייתכן מאד כי המשטר הנאצי עצמו היה מתמוטט מייד עם פרוץ המלחמה, כתוצאה ממרד הגנרלים הגר-מניים, שחוסלו סופית אחרי מינכן, כאשר נוכחו הגנרלים לדעת כי היטלר ניצח בלי שפיכת דמים וכי המערב נכנע ללא קרב. אותה התפתחות היתה מושגת, מן הסתם, לו הודיעו הציכים שאינם מכירים בהסכם מינכן וכי הם יגנו על מולדתם בכוח הנשק, אפילו יישארו תחילה לברם במערכה.

אידן עם היטלר (1938) ועם עבד אל-נאצר (1955) "ממילא לא ניתן לפתח את אילת ו"

הערבי: לקיים את שלטון הריאקציה הפיאור-דלית. ריאקציה זו שגאה את ישראל. הברי-טים עזרו לה בכך. עם גבור המאבק הערבי נגד שלטונות המלחמה, שראתה לראשי-הצבא הנאצי כא-בודה מראש. לא היה להם ספק כי הצבא ה-ציכ, הנשען על שרשרת-הביצורים של חבל-